

LESSTOF

Flitsend Spellen en Lezen

INHOUD

INLEIDING.....	5
INHOUD EN STRUCTUUR.....	9
DIAGNOSTISCHE TOETS.....	14

INLEIDING

Flitsend Spellen en Lezen is gericht op het geven van ondersteuning bij het leren van Nederlandse woorden, om te beginnen bij de klanklettercombinaties. Er wordt van uitgegaan dat het initiële leren van deze combinaties klassikaal plaatsvindt, maar dat veel kinderen wel wat extra training kunnen gebruiken. Vooral natuurlijk de kinderen met achterstanden in de voorschoolse kennis van letters en klanken.

Het accent ligt op het spellen, maar de eerste fase van dat proces bestaat vanzelfsprekend uit het leren herkennen van letters en woorden (lezen). Het programma heet 'Flitsend Spellen en Lezen' omdat veelvuldig gebruik wordt gemaakt van de flitsaanbieding, zowel visueel als auditief (dictee), waarna de leerling de letter(s) of het woord zelf moet reproduceren.

Na Flitsend Spellen en Lezen 1, kunnen Flitsend Spellen en Lezen 2 en 3 gebruikt worden om door te gaan op de weg van het herkennen van steeds langere en steeds ingewikkelder wordende woorden, primair op basis van het woordbeeld, en steeds uitmondend in een woorddictee; een aanpak die met name voor leerlingen met een fonologisch tekort grote voordelen op kan leveren.

Flitsend Spellen en Lezen is gemakkelijk naast elke lesmethode in te zetten. Leerlingen hoeven geen specifieke voorkennis te hebben voor het werken met dit programma. Enige ervaring in het werken met de muis (aanwijzen, klikken, afrollen, slepen) is wel gewenst. Ontbreekt deze ervaring, dan is een korte instructie gewenst.

De leerlingen kunnen grotendeels zelfstandig met het programma werken en de werking is adaptief, d.w.z. het programma past zich aan aan de ontwikkeling die de leerling doormaakt. Onderdelen die nog niet worden beheerst, worden opnieuw aangeboden (zelfde stof, vaak andere inhoud) en zodra ze wel worden beheerst, gaat de leerling telkens vanzelf een stapje verder. Bij alles wat hij doet, ontvangt de leerling directe corrigerende of bemoedigende feedback van het programma.

Instructie en de feedback zijn niet alleen visueel, maar ook auditief, met hoogkwalitatief ingesproken geluid (geen computerstem). Het zelf typen wordt eveneens ondersteund met geluid. Als de leerling een letter op het toetsen-

bord indrukt, wordt de klank die bij deze letter hoort, ook uitgesproken, daardoor kan hij niet alleen visueel, maar ook auditief controleren of het goed is.

THEORETISCHE ACHTERGROND

Lezen en spellen zijn zeer complexe cognitieve vaardigheden. In tegenstelling tot lopen en praten moeten lezen en spellen aangeleerd worden via intensieve instructie, en meestal gebeurt dit op school. Op het eind van de basisschool hebben de meeste leerlingen goed leren lezen en spellen; er is echter ook een groep die achterblijft vergeleken bij leeftijdgenoten. Deze leerlingen hebben extra training nodig om voldoende vaardigheden te verwerven voor een goed maatschappelijk functioneren.

Vaak is 'meer van hetzelfde' voor deze kinderen niet genoeg. Er is een andere, meer intensieve, fijnmaziger en motiverender aanpak nodig om tot het niveau van beheersing te komen. Het programma Flitsend Spell en Lezen kan gebruikt worden voor alle leerlingen die leren lezen en spellen. Met name echter de leerlingen met een wat tragere ontwikkeling of een specifiek taal-leerprobleem zullen veel profijt hebben van de directe, interactieve en individuele aandacht die het programma biedt.

Goede en slechte lezers onderscheiden zich van elkaar als het gaat om het snel herkennen van woorden zonder context (Perfetti 1985, Stanovitch 1994). De problemen hiermee worden waarschijnlijk veroorzaakt door een tekort in het fonologische domein, waar letters moeten worden omgezet in klanken, en (voor het spellen) andersom.

Bekende woorden geven bij het lezen minder problemen dan onbekende woorden. In de loop van de leesontwikkeling kunnen leerlingen met een leesprobleem wel kennis van specifieke woorden opbouwen, maar daar is vaak veel oefening voor nodig. Na dat vele oefenen komt echter toch een directe verbinding tot stand tussen de woorden en hun representatie in het langetermijngeheugen, een verbinding is nodig voor de automatische woordherkenning bij vloeiend lezen (Van der Leij, 2003). Fonologische en orthografische verwerking lijken elkaar wederzijds te beïnvloeden, maar zijn geen onafhankelijke componenten van woordherkenning (Sprengher-Charolles, Siegel, Béchennec & Serniclaes, 2003). Wanneer het fonologische decoderen (omzetten van letters naar klanken) een probleem is - bijvoorbeeld bij dyslectische leerlingen - dan kan het helpen om een groter beroep te doen op de orthografie, het visuele woordbeeld. In recent onderzoek is gevonden dat er dyslecti-

sche leerlingen zijn met een grotere orthografische competentie (Van der Leij & Morfidi, 2006). Die competentie kan worden ingezet bij het opbouwen van de woordenschat in het langetermijngeheugen, door Flitsend Spellen en Lezen 1, 2 en 3 te gebruiken.

Het is ook belangrijk om tijdig te beginnen met het ontwikkeling van orthografische vaardigheden die kunnen compenseren voor fonologische problemen. Er zijn namelijk recent aanwijzingen gevonden dat de verwerving van orthografische kennis (de kennis van visuele woordvormen) vooral in de eerste jaren van het leesonderwijs snel toe lijkt te nemen, maar in een latere fase van het leesonderwijs langzamer verloopt (Martens, 2006).

Voor zwakke lezers is bij het lezen van hoogfrequente Nederlandse woorden niet zozeer de accuratesse een probleem alswel de snelheid waarmee de woorden herkend worden. Wanneer woorden aangeboden worden in een flits van 200 msec is een duidelijk verschil te zien tussen de prestaties van goede en zwakke lezers (Yap 1993). Het opvoeren van de herkenningssnelheid via de computer kan een rol spelen bij de remediëring van dyslexie (Yap & Van der Leij, 1993).

In Flitsend Spellen en Lezen 1 en 2 is bij de flitsoefeningen gekozen voor een flitsaanbieding van 300 msec, juist omdat 200 msec voor zwakke lezers vaak te kort is voor de letter- en woordherkenning. 300 msec is kort genoeg om de leerling te stimuleren zich goed te concentreren en zijn kortetermijngeheugen en orthografische capaciteiten (het herkennen van de visuele woordvorm) optimaal te gebruiken. In Flitsend Spellen en Lezen 3, als de woorden ook langer en minder regelmatig zijn, is de flitsaanbieding verkort naar 250 msec en wordt na de flits het woord ook bedekt door een raster van willekeurige tekens. Dit om te voorkomen dat gewenning optreedt en te bereiken dat leerlingen zich blijven concentreren. Het raster is aangebracht om te bevorderen dat woorden ook echt met de hersenen onthouden worden, en niet door ze vast te houden op het netvlies. Flitsend Spellen en Lezen 3 is daarmee echt een flinke stap moeilijker dan Flitsend Spellen en Lezen 2. De delen 1 en 2 en de delen 2 en 3 overlappen elkaar echter wat de stof betreft wel gedeeltelijk. De eerste rubrieken van deel 2 zijn in deel 1 ook al behandeld en hetzelfde geldt voor de eerste rubrieken van deel 3; die zijn in deel 2 al aan de orde geweest.

Onderzoek levert bewijs voor de hypothese dat kinderen met specifiek leesproblemen een ander profiel van fonologische en orthografische vaardigheden hebben dan jongere 'normale' lezers met hetzelfde leesniveau. Op orthografische taken (spelling) scoren ze echter vaak beter dan verwacht op basis van dat leesniveau. Dit kan wijzen op *compensatieprocessen*, die ertoe leiden dat zowel bij het lezen als bij het spellen toch een bepaalde graad van beheersing wordt bereikt (Stanovitch 1994). In het programma Flitsend Spell en Lezen ligt bij veel oefeningen het accent op de visuele letter- en woordherkenning om daarmee het inzetten van orthografische compensatieprocessen te stimuleren. Het ontwikkelen van het snel herkennen van orthografische patronen is belangrijk voor het inhalen van achterstanden bij het lezen (Wolf, Miller & Donnelly 2000).

DOELGROEPEN

Flitsend Spell en Lezen 1 is gemaakt om 'leesrijpe' leerlingen in groep 2 en alle leerlingen van groep 3 losse woorden te leren lezen en spellen. Het programma kan vanzelfsprekend ook gebruikt worden voor oudere leerlingen met een achterstand, in het gewone of speciale onderwijs.

Na Flitsend Spell en Lezen 1, kunnen Flitsend Spell en Lezen 2 en 3 gebruikt worden om door te gaan op de weg van het herkennen van steeds langere en steeds ingewikkelder wordende woorden, primair op basis van het woordbeeld, en steeds uitmondend in een woorddictee; een aanpak die met name voor leerlingen met een fonologisch tekort grote voordelen op kan leveren. Flitsend Spell en Lezen 2 is gemaakt voor leerlingen in de groepen 3 t/m 5 en Flitsend Spell en Lezen 3 is gemaakt voor leerlingen in de groepen 5 t/m 8.

Als voorkennis worden de vaardigheden verondersteld die een leerling verworven moet hebben voordat hij begint met leren lezen, bijvoorbeeld dat hij weet dat woorden uit klanken bestaan; dat hij kan rijmen; dat hij klanken kan samenvoegen tot een woord; klanken in een woord herkent, etc.

Het programma kan worden gebruikt als ondersteuning van het normale leerproces en kan naast elke methode gebruikt worden, maar zal met name ook voordelen bieden voor leerlingen met een achterstand op het gebied van lezen en voor leerlingen met motivatieproblemen.

INHOUD EN STRUCTUUR

Het basisprincipe van de meeste Muiswerkprogramma's is dat een diagnostische toets de leerling stuurt naar oefenmateriaal dat aansluit bij de gemaakte fouten. De toets kan herhaald worden en eventueel leiden tot opnieuw oefenen. Ook Flitsend Spellen en Lezen heeft een toets, die gebruikt kan worden voor diagnose of beoordeling (zie: Diagnostische toets, blz14). Er is echter ook een andere manier van werken mogelijk (zie de sectie DIDACTIEK).

Zoals gebruikelijk in Muiswerkprogramma's is bij Flitsend Spellen en Lezen uitgegaan van rubrieken, in dit geval in oplopende moeilijkheidsgraad. De opbouw is cumulatief, d.w.z. wat in eerdere rubrieken aan de orde kwam, wordt bekend verondersteld. Er is echter ook veel herhaling.

OVERZICHT RUBRIEKEN FLITSEND SPELLEN EN LEZEN 1

Rubriek A	
Klinkers	a, e, o, i, u
Medeklinkers 1	b t/m l
Medeklinkers 2	m t/m z
Rubriek B	
Klankzuivere woorden MKM	kan, vin, nop, juf
Rubriek C	
Twee gelijke klinkers	aa, ee, oo, uu
Woorden MKK(M)	kaak, leef, hoop, buur
Rubriek D	
Tweeklanken 1	oe, ie, ui
Woorden MK2(M)	hoe, boek, die, dier, bui, duif
Rubriek E	
Twee letters 1	aa t/m uu en oe t/m ui
Woorden met M, KK, K2	
Rubriek F	
Tweeklanken 2	au, ie, ui, oe, ij
Lastige klanken 1	ie, ei, ui, eu, ij
Woorden met M, KK, K2	a t/m u, aa t/m uu en au t/m ij
Rubriek G	
Tweeklanken 3	au, ou, ei, ij, ui, eu, oe, ie

Tover-R	eer, oor, eur
Rubriek H	
Woorden MM...	brak, broek, kraan
Woorden ...MM	ark, kurk
Woorden ...MM...	brak, kurk

OVERZICHT RUBRIEKEN FLITSEND SPELLEN EN LEZEN 2

Rubriek A	Voorbeelden
1 lg - Klankzuivere woorden MKM	kan, vin, nop
1 lg - Klankzuivere woorden MKKM	kaak, leef, hoop
1 lg - Klankzuivere woorden MK2M	kuip, leuk, soep, dier, mijn, hout, (geen ei/au)
Rubriek B	
1 lg - Klankzuivere woorden MM4	druk, durf, trek, berk, mest, stem
1 lg - Klankzuivere woorden MM5	druip, sloeg etc, (geen ei/au)
1 lg - Klankzuivere woorden MIX	rubriek A en B
Rubriek C	
1 lg - Klankzuivere woorden MMM(M)..	streep, spruit, school
1 lg - Klankzuivere woorden MMM..MMM	brenge, markt, kerst
1 lg - Klankzuivere woorden F/V en S/Z	flap, vaag, scherp
Rubriek D	
1 lg - Weetwoorden EI of IJ	dweil, grijs, kwijt
Rubriek E	
1 lg - Weetwoorden AU of OU	blauw, koud, zout
Rubriek F	
1 lg - Weetwoorden G of CH	boog, nacht, scherm
Rubriek G	
1 lg - Regelwoorden D of T	band, klant, munt
Rubriek H	
1 lg - Regelwoorden I of J	sjaal, kraai, prooi
1 lg - Regelwoorden NG of NK	bang, bank, pink
Rubriek I	
1 lg - Bijna klankzuiver LF, RG, LK etc	kolf, berg, elk
1 lg - Weetwoorden EEUW, IEUW, OUW, AUW	leeuw, kieuw, mouw, blauw

Rubriek J	
2 lg - Voorvoegsels be, ge, ver, ont	bedrijf, geluk, verhaal, ontwerp
2 lg - Achtervoegsels ig, heid, lijk, te	handig, heerlijk, valsheid, droogte
Rubriek K	
2 lg - Regelwoorden D of T	hardheid, verstand, ontbijt

OVERZICHT RUBRIEKEN FLITSEND SPELLEN EN LEZEN 3

Rubriek A	
Voorvoegsels be, ge, ver, ont	bedrijf, geluk, verhaal, ontwerp
Achtervoegsels ig, heid, lijk, te	handig, heerlijk, valsheid, droogte
Rubriek B	
Regelwoorden D of T	hardheid, verstand, bezorgdheid
Rubriek C	
Regelwoorden BALKEN-BALLEN	balken, ballen, werken, wekken
Regelwoorden BALLEN-BALEN	ballen, balen, koppen, kopen
Regelwoorden HAARDEN-HALEN-HAKKEN	haarden, halen, hakken
Rubriek D	
woorddelen, enkel/dubbel	gevaren, ontbreken, stommititeit
woorddelen, enkel/dubbel, D of T	begaafdheid, plantaardig, elleboog
Rubriek E	
1/2 lg - Weetwoorden uitgang I of IE	knie, ski, herrie, taxi
2 lg - Weetwoorden I of IE	liever, liter, herrie, taxi
3 lg - Weetwoorden I of IE	kietelen, historie, bikini, spinazie
Rubriek F	
I of IE in lange woorden	assistent, benzine, fantastisch
Rubriek G	
Engelse woorden	cake, lady, make-up, grapefruit
Rubriek H	
Woord met C of K	crisis, vakantie, inspectie
Rubriek I	
Verkleinwoorden -je, -tje	kopje, knietje
Verkleinwoorden -pje, -etje, -kje	boompje, poppetje, harinkje
Verkleinwoorden speciaal	slaatje, autootje, hobby'tje

Rubriek J	
Opbouwwoorden	ministerraad, opbellen, vuurrood
Rubriek K	
Franse woorden	actueel, reportage, garage, eventueel
Rubriek L	
Meervouden -n, -en of -s	bananen, regels
Meervouden -'s of -s	kiwi's, hobby's, lentes
Meervouden -en of -ën	belangen, knieën
Rubriek M	
Samenstellingen met -s-	dorpskern, stationsstraat
Samenstellingen met -en-	perensap, linzensoep
Samenstellingen met -e- of -en-	rodekool, knarsetanden

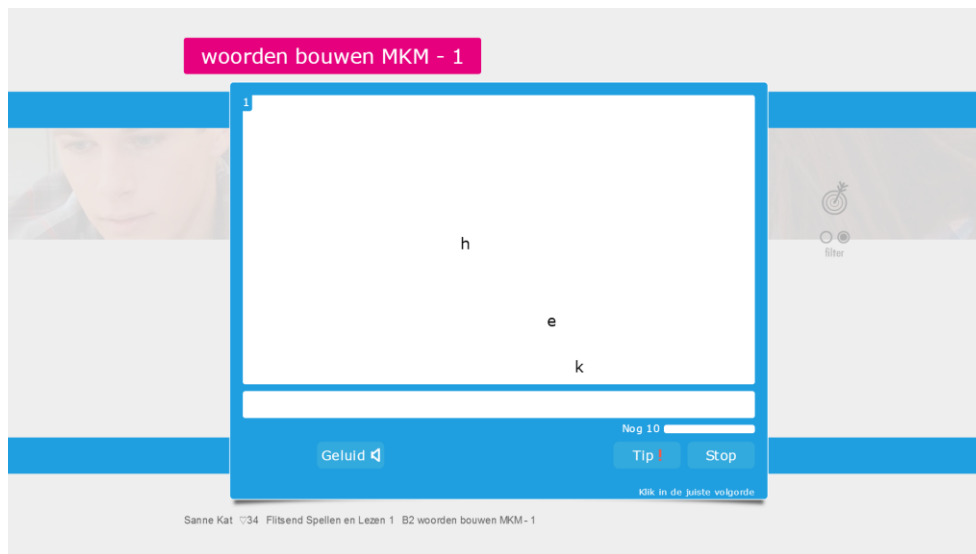
STRUCTUUR BINNEN DE RUBRIEKEN

In elke rubriek wordt begonnen met een *Flitskeuze-oefening*. De leerling ziet gedurende 300 msec een of meer letters of een woord en moet vervolgens aanwijzen welke letter(s) of welk woord hij gezien heeft. Hij kiest daarbij altijd uit vier mogelijkheden.

Instructie en de feedback zijn niet alleen visueel, maar ook auditief, met hoogkwalitatief ingesproken geluid (geen computerstem).

Bij de letters is het volgende onderdeel steeds *Flitstypen*. De leerling ziet gedurende 300 msec één of twee letters en moet vervolgens deze letter(s) typen. Als hij een toets indrukt, wordt de klank die bij de letter hoort, ook uitgesproken. Daarmee wordt het aanleren van de klank-letter-combinaties ondersteund.

Bij het werken met woordjes komt het Flitstypen pas wat later aan bod. Eerst zijn daar steeds een of meer oefeningen in *Woorden bouwen*. Daarbij verschijnen er telkens enkele bewegende letters, die ook stilgezet kunnen worden. De leerling hoort (bijvoorbeeld): 'Maak het woord 'kop'.' Hij moet vervolgens in de juiste volgorde op de goede letters klikken. Als het woord klaar is, hoort hij: 'Ja hoor, nu staat er kop.'

De leerling moet in de juiste volgorde op de goede letters klikken. Hij kan de zwevende letters ook stilzetten en hij kan het geluid herhalen (luidsprekertje).

De tweeklanken worden bij het woorden bouwen in eerste instantie steeds als één geheel gepresenteerd: de *i* en de *e* van 'ie' blijven dus aan elkaar vast zitten. In de laatste bouw oefeningen verschijnen ze echter ook als losse letters.

De laatste oefening, zowel bij letters als bij woorden, is altijd een auditief dictee. De leerling hoort een letter of een woord en moet dat woord typen. De feedback wordt bij alle oefeningen ondersteund door geluid.

DIAGNOSTISCHE TOETS

Muiswerk kent toetsen en oefeningen. Oefeningen beperken zich altijd tot een deel van de stof, leggen uit, laten voorbeelden zien, laten de leerling oefenen en laten hem weten wat hij goed en fout doet. Toetsen laten nooit zien of het antwoord goed was en dekken een breder deel van de stof.

De toetsen van Muiswerk kunnen een diagnose stellen. Alle onderdelen van de stof komen gelijkmatig in elke toets aan bod. Van rubrieken waarin fouten werden gemaakt, krijgt de leerling oefeningen aangereikt in zijn oefenprogramma. Hij kan via die oefeningen de zwakke plekken in zijn kennis opvullen. Na het oefenen kan hij opnieuw de toets maken, om te zien of er vooruitgang is geboekt.

ADAPTIEVE WERKING

Bij Flitsend Spellen en Lezen is de toets een dictee. De werking van de toets is adaptief, dat wil zeggen: de leerling begint met vragen die horen bij rubriek C (zie: Overzicht rubrieken, blz. 9), dus met woorden als 'kaal', 'leef', 'hoop'. Gaat het goed, dan krijgt hij woorden uit rubriek D, gaat het niet goed, dan stapt hij terug naar rubriek B. De uitslag geeft aan van welke rubriek de woorden of letters nog beheerst worden. De leerling begint dan met oefeningen die één stap hoger zijn.

Hoofdscherm na een diagnostische toets. Er is een knop bij gekomen waarop staat: 'Jouw oefeningen'. Kennelijk heeft de toets uitgewezen dat deze leerling helemaal vooraan moet beginnen. De docent kan het programma zó instellen dat alleen deze knop zichtbaar is.

Het stellen van een diagnose kan ook onderdrukt worden als een docent bijvoorbeeld een toets wil geven om een cijfer te bepalen, als het gaat om een evaluatieve toets dus. Dit gebeurt door de optie 'Activeer diagnose' uit te zetten (BESTAND/ INSTELLINGEN/ DIT BESTAND/ TOTAAL).

Er kan ook in eerste instantie alleen met de oefeningen gewerkt worden, waarbij de docent zelf instelt bij welke rubriek de leerling begint, zie de sectie DIDACTIEK. Hij kan dat voor elke individuele leerling, of voor de hele klas instellen.

RUBRIEKEN EN OEFENINGEN VAN FLITSEND SPELLEN EN LEZEN 1

Links in het overzicht staan de onderwerpen. In de tweede kolom de namen van de oefeningen die over het onderwerp gaan. (*) betekent: niet zichtbaar zonder geluid. In de derde kolom de oefenvormen.

Rubriek	Naam oefening of toets	Oefenvorm
A t/m H	Dictee - TOETS	open vraag
A Klinkers Medeklinkers	1 Klinkers kiezen 2 Klinkers typen 3 Dictee klinkers (*) 4 Medeklinkers kiezen 5 Medeklinkers typen 6 Dictee medeklinkers (*) 7 Medeklinkers kiezen 8 Medeklinkers typen 9 Dictee medeklinkers (*)	meerkeuze-flits-oefening open vraag-flits-oefening open vraag-oefening meerkeuze-flits-oefening open vraag-flits-oefening open vraag-oefening meerkeuze-flits-oefening open vraag-flits-oefening open vraag-oefening
B Klankzuivere woorden CVC	1 Woorden kiezen MKM 2 Woorden bouwen MKM - 1 (*) 3 Woorden bouwen MKM - 2 (*) 4 Woorden bouwen MKM - 3 (*) 5 Woorden typen MKM 6 Dictee MKM (*)	meerkeuze-flits-oefening volgorde-oefening volgorde-oefening volgorde-oefening open vraag-flits-oefening open vraag-oefening
C Twee gelijke klinkers Woorden CVV(C)	1 Dubbele klinkers kiezen 2 Dubbele klinkers typen 3 Dictee dubbele klinkers (*) 4 Woorden kiezen MKK(M) 5 Woorden bouwen MKKM - 1 (*) 6 Woorden bouwen MKKM - 2 (*) 7 Woorden bouwen MKKM - 3 (*) 8 Woorden typen MKKM 9 Dictee MKKM (*)	meerkeuze-flits-oefening open vraag-flits-oefening open vraag-oefening meerkeuze-flits-oefening volgorde-oefening volgorde-oefening volgorde-oefening open vraag-flits-oefening open vraag-oefening
D Tweeklanken Woorden CV2(C)	1 Tweeklank kiezen 2 Tweeklank typen 3 Dictee tweeklank (*) 4 Woorden kiezen MK2M 5 Woorden bouwen MKKM - 1 (*) 6 Woorden bouwen MKKM - 2 (*) 7 Woorden bouwen MKKM - 3 (*) 8 Woorden typen MKKM 9 Dictee MKKM (*)	meerkeuze-flits-oefening open vraag-flits-oefening open vraag-oefening meerkeuze-flits-oefening volgorde-oefening volgorde-oefening volgorde-oefening open vraag-flits-oefening open vraag-oefening
E Twee letters Woorden met V, VV, V2	1 Twee letters kiezen 2 Twee letters typen 3 Woorden kiezen MK?M 4 Woorden bouwen MK?M - 1 (*) 5 Woorden bouwen MK?M - 2 (*) 6 Woorden bouwen MK?M - 3 (*) 7 Woorden typen MK?M 8 Dictee MK?M (*)	meerkeuze-flits-oefening open vraag-flits-oefening meerkeuze-flits-oefening volgorde-oefening volgorde-oefening meerkeuze-flits-oefening open vraag-flits-oefening open vraag-oefening

Rubriek	Naam oefening of toets	Oefenvorm
F Tweeklanken Lastige klanken Woorden met V, VV, V2	1 Tweeklank kiezen 2 Tweeklank typen 3 Dictee tweeklank (*) 4 Tweeklank kiezen 5 Tweeklank typen 6 Woorden kiezen K, KK, K2 7 Woorden bouwen K, KK, K2 (*) 8 Woorden typen K, KK, K2 9 Dictee K, KK, K2 (*)	meerkeuze-flits-oefening open vraag-flits-oefening open vraag-oefening meerkeuze-flits-oefening open vraag-flits-oefening meerkeuze-flits-oefening volgorde-oefening open vraag-flits-oefening open vraag-oefening
G Tweeklanken, Tover-R	1 Tweeklank kiezen 2 Tweeklank typen 3 Dictee tweeklank (*) 4 Woorden kiezen MK2M 5 Woorden bouwen MK2M (*) 6 Woorden bouwen MK2M (*) 7 Woorden typen MK2M 8 Dictee EER - EUR - OOR (*) 9 Dictee MK2M (*)	meerkeuze-flits-oefening open vraag-flits-oefening open vraag-oefening meerkeuze-flits-oefening volgorde-oefening volgorde-oefening open vraag-flits-oefening open vraag-oefening open vraag-oefening
H Woorden CC... Woorden ...CC Woorden ...CC...	1 Woorden kiezen MM... 2 Woorden bouwen MM... (*) 3 Woorden typen MM... 4 Woorden kiezen ...MM 5 Woorden bouwen ...MM (*) 6 Woorden typen ...MM 7 Woorden kiezen ...MM... 8 Woorden bouwen ...MM... (*) 9 Dictee ...MM... (*)	meerkeuze-flits-oefening volgorde--oefening open vraag-flits-oefening meerkeuze-flits-oefening volgorde-oefening open vraag-flits-oefening meerkeuze-flits-oefening volgorde-oefening open vraag-oefening

RUBRIEKEN EN OEFENINGEN VAN FLITSEND SPELLEN EN LEZEN 2

Rubriek	Naam oefening of toets	Oefenvorm
A t/m K	Dictee - TOETS	open vraag
A Klankzuivere woorden MKM, MKKM, MK2M	1 Woorden kiezen MKM 2 Woorden typen MKM 3 Woorden bouwen MKM (*) 4 Woorden kiezen MKKM 5 Woorden typen MKKM 6 Woorden bouwen MKKM (*) 7 Woorden kiezen MK2M 8 Woorden typen MK2M 9 Dictee MKM, MKKM, MK2M (*)	meerkeuze-flits-oefening open vraag-flits-oefening volgorde -oefening meerkeuze-flits-oefening open vraag-flits-oefening volgorde -oefening meerkeuze-flits-oefening open vraag-flits-oefening open vraag-oefening
B Klankzuivere woorden MM4, MM5, MIX	1 Woorden kiezen MM4 2 Woorden typen MM4 3 Woorden bouwen MM4 (*) 4 Woorden kiezen MM4 - MM5 5 Woorden typen MM4 - MM5 6 Woorden bouwen MM4 - MM5 (*) 7 Woorden kiezen MM5	meerkeuze-flits-oefening open vraag-flits-oefening volgorde-oefening meerkeuze-flits-oefening open vraag-flits-oefening volgorde-oefening meerkeuze-flits-oefening

Rubriek	Naam oefening of toets	Oefenvorm
	8 Woorden typen MM5 9 Dictee MKM, MM4, MM5 (*)	open vraag-flits-oefening open vraag-oefening
C Klankzuivere woorden MMM(M) ... Klankzuivere woorden MMM ...MMM Klankzuivere woorden F/V en S/Z	1 Woorden kiezen MMM(M)... 2 Woorden typen MMM(M)... 3 Woorden bouwen MMM(M)... (*) 4 Woorden kiezen ...MMM 5 Woorden typen ...MMM 6 Dictee MMM...MMM (*) 7 Woorden kiezen S/Z F/V 8 Woorden typen S/Z F/V 9 Dictee 5/6 letters (*)	meerkeuze-flits-oefening open vraag-flits-oefening volgorde -oefening meerkeuze-flits-oefening open vraag-flits-oefening open vraag-oefening meerkeuze-flits-oefening open vraag-flits-oefening open vraag-oefening
D Weetwoorden EI of IJ	1 Woorden kiezen EI/IJ 2 Woorden typen EI/IJ 3 Woorden bouwen EI/IJ (*) 4 Dictee EI/IJ (*)	meerkeuze-flits-oefening open vraag-flits-oefening volgorde -oefening open vraag-oefening
E Weetwoorden AU of OU	1 Woorden kiezen AU/OU 2 Woorden typen AU/OU 3 Woorden bouwen AU/OU (*) 4 Dictee AU/OU (*)	meerkeuze-flits-oefening open vraag-flits-oefening volgorde -oefening open vraag-oefening
F Weetwoorden G of CH	1 Woorden kiezen G/CH 2 Woorden typen G/CH 3 Woorden bouwen G/CH (*) 4 Dictee EI/IJ, AU/OU, G/CH (*)	meerkeuze-flits-oefening open vraag-flits-oefening volgorde -oefening open vraag-oefening
G 1 lg - Regelwoorden D of T	1 Woorden kiezen D/T 2 Woorden typen D/T 3 Woorden bouwen D/T (*) 4 Dictee D/T (*)	meerkeuze-flits-oefening open vraag-flits-oefening volgorde -oefening open vraag-oefening
H Regelwoorden I of J Regelwoorden NG of NK	1 Woorden kiezen NG/NK 2 Woorden typen NG/NK 3 Woorden bouwen NG/NK (*) 4 Woorden kiezen I/J 5 Woorden typen I/J 6 Dictee NG/NK, I/J (*)	meerkeuze-flits-oefening open vraag-flits-oefening volgorde -oefening meerkeuze-flits-oefening open vraag-flits-oefening open vraag-oefening
I Bijna klankzuiver LF, RG, LK, etc Weetwoorden EEUW, IEUW, OUW, AUW	1 Woorden kiezen LF/RP 2 Woorden typen LF/RP 3 Woorden kiezen ...UW 4 Woorden typen ...UW 5 Woorden bouwen ...UW (*) 6 Dictee LF/RP/UW (*)	meerkeuze-flits-oefening open vraag-flits-oefening meerkeuze-flits-oefening open vraag-flits-oefening volgorde -oefening open vraag-oefening
J Voorvoegsels be, ge, ver, ont Achtervoegsels, ig, heid, lijk, te	1 Woorden kiezen - voorvoegsels 2 Woorden typen - voorvoegseld 3 Woorden kiezen - achtervoegsels 4 Woorden typen - achtervoegsels 5 Woorden bouwen - woorddelen (*) 6 Dictee woorddelen (*)	meerkeuze-flits-oefening open vraag-flits-oefening meerkeuze-flits-oefening open vraag-flits-oefening volgorde-oefening open vraag-oefening
K Regelwoorden D of T	1 Lange woorden kiezen D/T 2 Lange woorden typen D/T 3 Lange woorden bouwen (*) 4 Dictee lange woorden (*)	meerkeuze-flits-oefening open vraag-flits-oefening volgorde-oefening open vraag-oefening

RUBRIEKEN EN OEFENINGEN VAN FLITSEND SPELLEN EN LEZEN 3

Rubriek	Naam oefening of toets	Oefenvorm
A t/m F G t/m M A t/m M	Z 1 Dictee A t/m F (*) - TOETS Z 1 Dictee G t/m M (*) - TOETS Z 1 Dictee A t/m M (*) - TOETS	open vraag open vraag open vraag
A Voorvoegsels be, ge, ver, ont Achtervoegsels ig, heid, lijk, te	1 Voorvoegsels - kiezen 2 Voorvoegsels - typen 3 Voorvoegsels - dictee (*) 4 Achtervoegsels - kiezen 5 Achtervoegsels - typen 6 Woorddelen - bouwen (*) 7 Woorddelen - dictee (*)	meerkeuze-flits-oefening open vraag-flits-oefening open vraag -oefening meerkeuze-flits-oefening open vraag-flits-oefening volgorde -oefening open vraag-oefening
B Regelwoorden D of T	1 Langere woorden D/T - kiezen 2 Langere woorden D/T - typen 3 Langere woorden D/T - bouwen (*) 4 Langere woorden D/T - dictee (*) 5 Lange woorden D/T - kiezen 6 Lange woorden D/T - typen 7 Lange woorden D/T - dictee (*)	meerkeuze-flits-oefening open vraag-flits-oefening volgorde-oefening open vraag-oefening meerkeuze-flits-oefening open vraag-flits-oefening open vraag-oefening
C Regelwoorden BALKEN - BALLEEN Regelwoorden BALLEEN - BALEEN Regelwoorden HAARDEN - HALEN - HAKKEN	1 BALKEN - BALLEEN - kiezen 2 BALKEN - BALLEEN - typen 3 BALKEN - BALLEEN - dictee (*) 4 BALLEEN - BALEEN - kiezen 5 BALLEEN - BALEEN - typen 6 BALLEEN - BALEEN - dictee (*) 7 HAARDEN - HALEN - HAKKEN - kiezen 8 HAARDEN - HALEN - HAKKEN - typen 9 HAARDEN - HALEN - HAKKEN - dictee (*)	meerkeuze-flits-oefening open vraag-flits-oefening open vraag-oefening meerkeuze-flits-oefening open vraag-flits-oefening open vraag-oefening meerkeuze-flits-oefening open vraag-flits-oefening open vraag-oefening
D 3 lg - Woorddelen, enkel/dubbel 3 lg - Woorddelen, enkel/dubbel, D of T	1 Drie lettergrepen - 1 - kiezen 2 Drie lettergrepen - 1 - typen 3 Drie lettergrepen - 1 - dictee (*) 4 Drie lettergrepen - 2 - kiezen 5 Drie lettergrepen - 2 - typen 6 Drie lettergrepen - 2 - dictee (*)	meerkeuze-flits-oefening open vraag-flits-oefening open vraag -oefening meerkeuze-flits-oefening open vraag-flits-oefening open vraag -oefening
E Weetwoorden uitgang I of IE	1 I of IE op het eind - kiezen 2 I of IE op het eind - typen 3 I of IE op het eind - dictee (*) 4 I of IE in het woord - kiezen 5 I of IE in het woord - typen 6 I of IE - alles - kiezen 7 I of IE - alles - typen 8 I of IE - alles - bouwen (*) 9 I of IE - alles - dictee (*)	meerkeuze-flits-oefening open vraag-flits-oefening open vraag -oefening meerkeuze-flits-oefening open vraag-flits-oefening meerkeuze-flits-oefening open vraag-flits-oefening volgorde -oefening open vraag-oefening
F I of IE in lange woorden	1 I in lange woorden - kiezen 2 I in lange woorden - typen 3 I in lange woorden - dictee (*) 4 I of IE lange woorden - kiezen 5 I of IE lange woorden - typen 6 I of IE lange woorden - dictee (*)	meerkeuze-flits-oefening open vraag-flits-oefening open vraag -oefening meerkeuze-flits-oefening open vraag-flits-oefening open vraag-oefening
G	1 Engelse woorden kort - kiezen	meerkeuze-flits-oefening

Rubriek	Naam oefening of toets	Oefenvorm
Engelse woorden	2 Engelse woorden kort - typen 3 Engelse woorden kort - dictee (*) 4 Engelse woorden middel - kiezen 5 Engelse woorden middel - typen 6 Engelse woorden middel - dictee (*) 7 Engelse woorden lang - kiezen 8 Engelse woorden lang - typen 9 Engelse woorden lang - dictee (*)	open vraag-flits-oefening open vraag -oefening meerkeuze-flits-oefening open vraag-flits-oefening open vraag -oefening meerkeuze-flits-oefening open vraag-flits-oefening open vraag -oefening
H Woord met C of K	1 Met C of K - kort - kiezen 2 Met C of K - kort - typen 3 Met C of K - kort - dictee (*) 4 Met C, K of X - kiezen 5 Met C, K of X - typen 6 Met C, K of X - bouwen (*) 7 Met C, K of X - lang - kiezen 8 Met C, K of X - lang - typen 9 Met C, K of X - alles - dictee (*)	meerkeuze-flits-oefening open vraag-flits-oefening open vraag -oefening meerkeuze-flits-oefening open vraag-flits-oefening volgorde -oefening meerkeuze-flits-oefening open vraag-flits-oefening open vraag -oefening
I Verkleinwoorden	1 Verkleinwoorden 1 - kiezen 2 Verkleinwoorden 1 - typen 3 Verkleinwoorden 2 - kiezen 4 Verkleinwoorden 2 - typen 5 Verkleinwoorden - dictee (*)	meerkeuze-flits-oefening open vraag-flits-oefening meerkeuze-flits-oefening open vraag-flits-oefening open vraag -oefening
J Opbouwwoorden	1 Opbouwwoorden 1 - kiezen 2 Opbouwwoorden 1 - typen 3 Opbouwwoorden 2 - kiezen 4 Opbouwwoorden 2 - typen 5 Opbouwwoorden - dictee (*)	meerkeuze-flits-oefening open vraag-flits-oefening meerkeuze-flits-oefening open vraag-flits-oefening open vraag -oefening
K Franse woorden	1 Franse woorden 1 - kiezen 2 Franse woorden 1 - typen 3 Franse woorden 1 - dictee (*) 4 Franse woorden 2 - kiezen 5 Franse woorden 2 - typen 6 Franse woorden - bouwen (*) 7 Franse woorden - dictee (*)	meerkeuze-flits-oefening open vraag-flits-oefening open vraag -oefening meerkeuze-flits-oefening open vraag-flits-oefening volgorde -oefening open vraag -oefening
L Meervouden -n, -en of -s Meervouden -'s of -s Meervouden -en of -ën	1 Meervoud op S - kiezen 2 Meervoud op S - typen 3 Meervoud op S - dictee (*) 4 Meervoud op EN - kiezen 5 Meervoud op EN - typen 6 Meervoud - bouwen (*) 7 Meervoud - dictee (*)	meerkeuze-flits-oefening open vraag-flits-oefening open vraag -oefening meerkeuze-flits-oefening open vraag-flits-oefening volgorde -oefening open vraag -oefening
M Tussenletter -s- en -e(n)-	1 Tussenletter S - kiezen 2 Tussenletter S - typen 3 Tussenletter S - dictee (*) 4 Tussenletters E(N) - kiezen 5 Tussenletters E(N) - typen 6 Tussenletters - bouwen (*) 7 Tussenletters - dictee (*)	meerkeuze-flits-oefening open vraag-flits-oefening open vraag -oefening meerkeuze-flits-oefening open vraag-flits-oefening volgorde -oefening open vraag -oefening

TOT SLOT

LITERATUUR

- Leij, A. van der, 2003. Leesproblemen en dyslexie. Beschrijving, verklaring en aanpak. Rotterdam, Lemniscaat.
- Leij, A. van der, Morfidi E. (2006). Core Deficits and Variable Differences in Dutch Poor Readers Learning English. *Journal of Reading disabilities*, 39(1), 74-90.
- Martens, V. (2006) Orthographic knowledge in children with and without reading difficulties (dissertatie UvA).
- Perfetti, C.A. 1985. *Reading Ability*. New York, Oxford University Press.
- Sprengler-Charolles, L., Siegel, L. Béchenec, D & Serniclaes, W. (2003). Development of phonological and orthographic processing in reading aloud, in silent reading, and in spelling: A four-year longitudinal study. *Journal of Experimental Child Psychology*, 84, 194-217.
- Stanovitch & Siegel, 1994. Phenotypic Performance Profile of Children With Reading Disabilities: A Regression-Based Test of the Phonological-Core Variable-Difference Model. In: *Journal of Educational Psychology*, vol 86, no 1, p.24-53.
- Wolf, M., Miller, L & Donnelly K. 2000. Retrieval, Automaticity, Vocabulary Elaboration, Orthography (RAVE-O): A Comprehensive, Fluency-Based Reading Intervention Program. In: *Journal of Learning Disabilities*, 33, 375-386.
- Yap, R. 1993a. Automatic word processing deficits in dyslexia. Qualitative differences and specific remediation – diss.
- Yap, R., & Van der Leij, A. 1993b. Computergestuurde remediëring van dyslexie door het opvoeren van de herkenningssnelheid van subwoordeenheden. In: *Pedagogische Studiën*, 70, 402-419.

